

Sygn. akt I ACa 1249/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jurkowicz
Sędziowie:	SSA Dariusz Kłodnicki (spr.) SSA Jan Surma
Protokolant:	Małgorzata Kurek

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **T. S.**

przeciwko **(...) Bankowi (...) SA w W.**

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 31 sierpnia 2012 r. sygn. akt I C 1330/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustala: w związku z zapisem §4 ust. 3 umowy kredytowej nr (...), zawartej w dniu 11.12.2008 r. pomiędzy (...) Bankiem (...) SA w W. i M. G. oraz deklaracją wekslową powoda do tej umowy, T. S. odpowiada względem (...) Banku (...) SA w W. z tytułu poręczenia wekslowego zobowiązań M. G. do wysokości 263.545 (dwieście sześćdziesiąt trzy tysiące pięćset czterdzieści pięć) zł oraz zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda 12.200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. obciąża stronę pozwaną obowiązkiem uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu, kwoty 62.743 zł, tytułem pokrycia opłat sądowych, od których uiszczenia powód został zwolniony.

UZASADNIENIE

W dniu 17.11.2010 r. T. S. wniósł pozew przeciwko

(...) Bankowi (...) SA w W. o ustalenie istnienia stosunku prawnego tj. orzeczenie, że w związku z zapisem §4 ust. 3 umowy kredytowej nr (...) z dnia 11.12.2008 r.

oraz deklaracji wekslowej powoda do tej umowy, odpowiada on względem pozwanego z tytułu poręczenia wekslowego M. G. do wysokości
263.545 zł.

W uzasadnieniu powództwa wskazał, że udzielił poręczenia wekslowego za zobowiązania M. G. w granicach jego wkładu własnego, ustalonego w umowie kredytowej jaką zawarł on ze stroną pozwaną na w/w kwotę, jednakże pozwany Bank stoi na stanowisku, że poręczenie to zostało przez niego udzielone do całej kwoty kredytu.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, że zgodnie z deklaracją wekslową powoda, jego poręczenie na wekslu wystawionym przez M. G. obowiązuje do czasu spłaty przez niego kredytowanego wkładu własnego, jednakże obejmuje ono całą kwotę udzielonego mu kredytu wraz z odsetkami i opłatami. Wskazała przy tym, że powodowi jako poręczycielowi doręczyła pismo z dnia 7.08.2009 r. zawierające wypowiedzenie umowy kredytowej zawartej z M. G. z powodu zaległości w spłacie rat, przy czym poinformowała go, że w sytuacji ich uregulowania wypowiedzenie to utraci moc. Termin wyznaczony do dokonania wpłaty upłynął jednakże bezskutecznie.

Wyrokiem z dnia 31.08.2012 r. – sygn. akt I C 1330/10, Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo (pkt. I), zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej 7.200 zł, tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt. II) oraz obciążył Skarb Państwa brakującą opłatą od pozwu od uiszczenia, której powód został zwolniony (pkt. III).

Podstawą jego wydania były następujące ustalenia.

T. S. oraz M. G. planowali zakup gruntu i budowę domów jednorodzinnych w zabudowie bliźniaczej. Zdecydowali się zakupić nieruchomość gruntową wspólnie, stając się jej współwłaścicielami w częściach ułamkowych, a następnie wybudować każdy swoją część budynku.

W dniu 11.12.2008 r. T. S. i M. G. zawarli z (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. analogiczne umowy kredytu hipotecznego (zatytułowane „Umowa kredytu mieszkaniowego WŁASNY KĄT hipoteczny”), przeznaczone na zakup działek i budowę domów jednorodzinnych w zabudowie bliźniaczej w miejscowości P. przy ul. (...), działki nr (...). Umowy zawierali jednocześnie, w jednym pomieszczeniu, w placówce pozwanego banku. Umowy dotyczyły kredytów bez własnego wkładu finansowego kredytobiorców.

Z uwagi na to, że kredyty udzielane M. G. i powodowi były przeznaczone na zakup jednej nieruchomości, bank (...) wymagał, ażeby każdy z kredytobiorców wyraził zgodę na obciążenie nieruchomości hipoteką zabezpieczającą spłatę kredytu drugiego z nich, a także ażeby każdy udzielił poręczenia za dług kredytowy drugiego. Stosowanie takich zabezpieczeń było standardową procedurą pozwanego banku w sytuacji, gdy kredytowany był zakup jednej nieruchomości przez dwa podmioty.

Na podstawie umowy z dnia 11.12.2008 r. pozwany udzielił M. G. kredytu na kwotę 1.302.500 zł. W § 4 części szczegółowej umowy, wśród zabezpieczeń spłaty kredytu wskazano, jako zabezpieczenie docelowe, weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową poręczony przez Pana T. S., z zastrzeżeniem o treści: „Poręczenie obowiązuje do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego”. Wysokość wkładu finansowego M. G. została ustalona na 263.545 zł (§ 6 ust. 4 pkt 7 umowy).

W dniu zawarcia powyższej umowy kredytobiorca M. G. złożył pozwanemu bankowi wystawiony przez siebie weksel in blanco, na którego odwrocie T. S. złożył oświadczenie o treści „Poręczam za wystawcę”.

W przekazanej bankowi deklaracji wekslowej wystawcy weksla M. G. wskazał, że weksel stanowi zabezpieczenie wierzytelności (...) S.A. z tytułu umowy kredytu mieszkaniowego WŁASNY KĄT hipoteczny z dnia 11.12.2008 r. w kwocie 1.302.500 zł i bank ma prawo wypełnić ten weksel w każdym czasie na sumę odpowiadającą zadłużeniu M. G. z tytułu kredytu łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami oraz opatrzyć weksel datą płatności według swojego uznania. Bank został także upoważniony do uzupełnienia weksla klauzulami „na zlecenie” i „bez protestu”.

Deklarację wekslową jako poręczyciel weksla złożył pozwanemu bankowi także powód. Oświadczył w niej, że udzielił poręczenia wekslowego za zobowiązania M. G., na dowód czego umieścił na wekslu swój podpis jako poręczyciel za wystawcę do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego.

Deklaracja zawierała również oświadczenie, że w razie wypełnienia weksla przez (...) S.A. T. S. powinien być zawiadomiony o terminie zapłaty analogicznie jak wystawca, a także zobowiązanie poręczyciela wekslowego do każdorazowego powiadamiania (...) o zmianie adresu zamieszkania.

Umowa kredytu zawarta z (...) S.A. przez T. S. również przewidywała jako zabezpieczenie docelowe weksel własny in blanco wystawiony przez kredytobiorcę, z poręczeniem wekslowym udzielonym przez M. G. do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego. M. G. udzielił takiego poręczenia na wekslu, złożył również deklarację wekslową, z której wynikało,

że złożył podpis na wekslu jako poręczyciel za wystawcę do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego.

Pośrednikiem przy udzielaniu obydwu kredytów, między pozwanym bankiem, a T. S. i M. G., była D. S., która miała z (...) podpisaną umowę o współpracy i pośredniczyła również w udzielaniu kredytów innym osobom. D. S. przygotowywała i dostarczała bankowi dokumenty niezbędne do zawarcia umowy kredytu, dotyczące powoda i M. G., była także obecna przy podpisywaniu umowy.

W praktyce pozwanego Banku nie przyjmuje się zabezpieczeń kredytów w postaci poręczeń obejmujących tylko część, a nie całe zadłużenie z tytułu kredytu. Nie pozwalają na to wewnętrzne przepisy dotyczące zabezpieczeń wierzytelności, opracowane dla banku przez prawników.

W piśmie z dnia 07.08.2009 r., doręczonym T. S. 20.08.2009 r., bank (...) S.A. zawiadomił, że zgodnie z postanowieniami umowy kredytu zawartej z M. G. wypowiada tę umowę w części dotyczącej warunków spłaty kredytu z powodu zaległości w spłacie rat.

Pozwany wskazał, że w przypadku braku spłaty tej kwoty w wyznaczonym terminie cała kwota kredytu wraz z odsetkami i opłatami, po upływie terminu wypowiedzenia, staje się natychmiast wymagalna, a (...) będzie dochodził swoich należności

w trybie postępowania egzekucyjnego. Pismo to zostało wysłane na adres wskazany przez T. S. w umowie kredytu jako adres do korespondencji.

Pismem z dnia 8.02.2010 r. (...) Bank (...) S.A. poinformował powoda, że w związku z brakiem spłaty należności z tytułu umowy kredytu mieszkaniowego M. G. zamierza wypełnić weksel wystawiony przez M. G., poręczony przez T. S., którego płatność przypadnie na 12.07.2010 r. Bank wskazał, że do tego dnia należy wpłacić łącznie 940.965,76 zł, a niezapłacenie tej kwoty w terminie spowoduje wypełnienie weksla i rozpoczęcie egzekucji sądowej.

W piśmie do pozwanego banku z dnia 1.06.2010 r. T. S. wskazał, że udzielone przez niego poręczenie miało obowiązywać do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego, a ponieważ pozwany po wypowiedzeniu M. G. umowy kredytu uzyskał od Towarzystwa (...) S.A. sumę ubezpieczenia pokrywającą kredytowany wkład finansowy, poręczenie wekslowe wygasło. W odpowiedzi bank oświadczył, że wkład finansowy nie został dotąd spłacony, zatem poręczenie wekslowe udzielone przez powoda nadal stanowi zabezpieczenie kredytu M. G..

Pismem z dnia 11.08.2010 r., które wpłynęło do banku (...) S.A. w dniu 17.08.2010 r., powód zawiadomił bank, że uchyła się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli o udzieleniu poręczenia za zobowiązania M. G., ponieważ złożył je pod wpływem błędnego uznania, iż podpisuje dokumenty dotyczące umowy kredytowej, w której kredytobiorcą był on sam.

W odpowiedzi z dnia 23.08.2010 r. pozwany oświadczył, że oświadczenie powoda jest bezpodstawne i jako takie nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

W piśmie z dnia 20.09.2010 r. skierowanym do pozwanego T. S., precyzując swoje wcześniejsze oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o udzieleniu poręczenia wekslowego za zobowiązanie M. G., oświadczył, że uchylenie się dotyczyło ewentualnych roszczeń banku (...) przewyższających kwotę 263.545 zł.

Powód podał, że został wprowadzony w błąd co do treści czynności prawnej, poręczenia wekslowego. Wskazał, że świetle wykładni gramatycznej i celowościowej umowy kredytu oraz deklaracji wekslowej poręczyciela, a także przebiegu negocjacji i zapewnień pracowników banku, było dla niego oczywiste w dniu udzielania poręczenia, że jego ewentualna odpowiedzialność ogranicza się do wysokości wkładu finansowego, tj. kwoty 263.545 zł. Dodatkowo pracownicy banku zapewniali go, że poręczenie jest tylko kolejnym zabezpieczeniem spłaty przez M. G. wkładu finansowego, którego spłata zostanie ubezpieczona, a w pierwszej kolejności roszczenia banku z tytułu niewywiązania się przez M. G. z umowy kredytowej ureguluje ubezpieczyciel.

W odpowiedzi z dnia 6.10.2010 r. pozwany wskazał, że oświadczenie powoda jest bezpodstawne i jako takie nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie wskazał, że w świetle okoliczności niniejszej sprawy należało uznać, że powód miał interes prawny w żądaniu ustalenia w zakresie objętym żądaniem pozwu, przy czym zwrócił uwagę, że jego istnienie nie było kwestionowane przez stronę pozwaną.

Za niewykazane przez powoda uznał jednakże jego twierdzenia, że udzielone przez niego poręczenie wekslowe było ograniczone do wysokości kredytowanego wkładu finansowego, który zgodnie z umową kredytu zawartą między (...) SA, wynosił 263.545 zł. Dokonując tej oceny odwołał się do wykładni gramatycznej tej umowy, oświadczenia o poręczeniu złożonym przez powoda na wekslu oraz treści deklaracji wekslowej. Wskazał, że z zapisów tych dokumentów wynika, że jedynym ograniczeniem udzielonego poręczenia było zastrzeżenie, że obowiązuje ono „do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego”. Zrealizowanie tego warunku stanowiło w ocenie Sądu zdarzenie, od którego uzależniono ustanie skutków poręczenia wekslowego powoda (warunek rozwiązujący – art. 89 k.c.), jednakże do momentu spłaty w/w kwoty powód, jako poręczyciel wekslowy odpowiadał za zobowiązania kredytobiorcy w pełnym zakresie.

Za nieuprawnione uznał przy tym jego twierdzenia, że o odmiennej wykładni treści złożonego przez niego oświadczenia o poręczeniu, miały świadczyć przebieg negocjacji, jakie prowadził on wraz M. G. z pozwanym bankiem, przed zawarciem przedmiotowych umów kredytowych w dniu 11.12.2008 r.

Za interpretacją przedstawioną w tym przedmiocie przez stronę pozwaną, w ocenie Sądu miał świadczyć również cel udzielonego poręczenia, bowiem stanowiło ono zabezpieczenie udzielonego kredytu, który miał pokryć całość kosztów zakupu działek i budowy domów.

W ocenie Sądu przeciwko stanowisku powoda prezentowanemu w toku procesu, przemawiała także treść złożonego przez niego w dniu 11.08.2010 r. oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego przez niego

oświadczenia o udzieleniu poręczenia, w ramach którego nie wskazywał bynajmniej, że jego odpowiedzialność ograniczona jest do kwoty wskazanej w żądaniu pozwu.

Podniósł ponadto, że brak jest podstaw do postawienia stronie pozwanej jakichkolwiek zaniechań, które mogłyby uzasadniać wyłączenie odpowiedzialności powoda, z tytułu udzielonego przez niego poręczenia za zobowiązania kredytowe M. G..

W ramach uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wyjaśnił również przyczyny, dla których nie uznał za wiarygodne zeznania świadka

R. S. oraz powoda, jak również przyczyny oddalenia jego wniosku o zobowiązanie strony pozwanej do przedłożenia obowiązujących

w nim wewnętrznych przepisów regulujących sposób i warunki udzielania kredytów.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu odwołał się do jego wyniku.

Powód wniósł apelację od pkt. I i II niniejszego wyroku, zarzucając Sądowi Okręgowemu, że przy jego wydaniu w tym zakresie dopuścił się:

1. naruszenia art. 233 §1 k.p.c. poprzez nierozważnie w sposób bezstronny i wszechstronny zgromadzonych w sprawie dowodów, w tym równorzędnych z innymi zeznaniami świadków dowodów z przesłuchania powoda oraz świadka R. S., co skutkowało dowolną i tendencyjną oceną, że postępowanie dowodowe nie dawało podstaw do stwierdzenia,

iż udzielone przez apelującego poręczenie wekslowe obejmowało tylko kwotę 263.545 zł;

2. naruszenia art. 217 §1 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c., skutkującego oddaleniem wniosku powoda o zobowiązanie strony pozwanej

do przedłożenia obowiązujących w tym banku wewnętrznych przepisów regulujących sposób i warunki udzielania kredytów, który zmierzał

do wyjaśnienia znaczenia niestandardowej klauzuli o poręczeniu obowiązującym do czasu spłaty kredytowanego wkładu własnego,

3. dowolnego procedowania, z naruszeniem przyjętych w doktrynie reguł interpretacyjnych awalu oraz z naruszeniem zasad słuszności, w tym venire contra fatum proprium, skutkiem czego w sposób dowolny przyjął,

że z wykładni gramatycznej umowy kredytowej, oświadczenia powoda

o poręczeniu na wekslu oraz wystawionej przez niego deklaracji wekslowej wynika, że poręczenie to obejmowało całość zadłużenia kredytowego

M. G., nie będąc ograniczonym, co do wysokości.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o uchylenie wyroku

w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpatrzenia, a także rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Na wypadek nieuwzględnienia tego żądania wniósł, o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz dodatkowo zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz od powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny uzupełnił ustalenia Sądu Okręgowego w następującym zakresie.

Projekt umowy kredytowej nr (...), zawartej w dniu 11.12.2008 r. pomiędzy (...) SA w W.,

był sporządzony przez stronę pozwaną. Pracownicy pozwanego banku podpisujący umowy kredytowe nie mogą negocjować jej warunków. W sytuacji, gdy klient np. osoba mająca być poręczycielem, proponuje odstępstwa od przedłożonego jej projektu, decyzję w tym przedmiocie podejmuje dyrekcja banku.

M. S. (1), która będąc pracownikiem pozwanego banku, zajmowała się osobiście udzieleniem kredytów M. G. i T. S., po raz pierwszy miała do czynienia z zabezpieczeniem poręczenia w części, w tym rozumieniu, że może wygasnąć, jeżeli będzie spłacony wkład własny.

Zapis §4 ust. 3 umowy kredytowej, obejmujący ustanowienie zabezpieczenia docelowego poprzez złożenia weksła własnego in blanco poręczonego przez T. S., które to poręczenie miało obowiązywać do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego oznaczał, że jeżeli klient – kredytobiorca, spłaci wkład własny określony, co do kwoty w umowie, to poręczenie wygasło.

[dow. zeznania świadków: L. L. – M. k:158, 159, M. S. k: 161]

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Podstawą jej rozpoznania był stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy, bowiem znajdował on w pełni oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, przy czym dla oceny zasadności żądania powoda, na tle podniesionych przez niego zarzutów apelacyjnych, w ocenie Sądu Apelacyjnego wymagał on uzupełnienia w powyższym zakresie. Ustalenia poczynione przez tut. Sąd, oparte zostały na materiale dowodowym zebranych w toku postępowania przed Sądem I Instancji, przy czym wbrew zarzutom apelującego brak było podstaw do uznania, że wymagał on dalszego uzupełnienia o obowiązujące u strony pozwanej przepisy wewnętrzne regulujące sposób i warunki udzielania kredytów.

W pierwszym rzędzie należy zwrócić uwagę, że złożony przez powoda w tym przedmiocie wniosek, został oddalony postanowieniem Sądu Okręgowego wydanym na rozprawie w dniu 27.08.2012 r. W rozprawie tej uczestniczył zarówno on jak i jego pełnomocnikiem, będący radcą prawnym oraz pełnomocnik strony pozwanej i żaden z nich nie zgłosił zastrzeżeń w trybie art. 162 k.p.c. Tym samym jak wynika z treści niniejszego przepisy, strony utraciły prawo do powoływania się na ewentualne uchybienia procesowe z tym związane, gdyż te nie należą do kategorii podlegającej uwzględnieniu z urzędu, ani też w stanie sprawy nie zachodzi brak winy w niezgłoszeniu zastrzeżeń (zresztą na tenże apelujący nie powoływał się w ramach apelacji).

Niezależnie od tego należało uznać, że przeprowadzenie tego dowodu byłoby zbędne w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawą do poczynienia ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Wymaga przy tym zwrócenia uwagi, że nie było przesłanek uzasadniających twierdzenie powoda, że dokonanie wykładni spornego zapisu umowy kredytowej, odnoszącego się do zabezpieczenie roszczeń strony pozwanej poprzez udzielenie przez niego poręczenia wekslowego, winno znajdować oparcie w dokumentacji wewnętrznej banku. W szczególności należy mieć na uwadze,

że jak zeznała świadek M. S., po raz pierwszy spotkała

się z zabezpieczeniem poręczenia w części, w tym rozumieniu, że może ono wygasnąć, jeżeli będzie spłacony wkład własny. Był to, zatem zapis, który odbiegał od dotychczasowych praktyk. Co istotne, jak wynika zarówno z jej zeznań jak

i zeznań świadka L. L. – M., osoby, który zawierały umowę

z kredytobiorcami, nie mogły decydować o zmianie jej warunków, określonych projektem opracowywanym przez uprawnione do tego osoby.

Decyzje w tym zakresie mogła podejmować jedynie dyrekcja banku. Zwrócić należy przy tym uwagę na fakt, że dokumenty wewnętrzne banku nie mogły stanowić źródła wywodzenia praw, dla żadnej ze stron, a zatem w sytuacji, gdy pracownicy strony pozwanej, działając w granicach udzielonego im upoważnienia

(co nie było przedmiotem sporu), podpisałiby umowy zawierające zapisy sprzeczne z wewnętrznymi instrukcjami, to nie wpływa to na ich ważność, czy skuteczność.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zasługiwały natomiast na uwzględnienie zarzuty naruszenia art. 233 §1 k.p.c., w zakresie odnoszącym się do przekroczenia przez Sąd Okręgowy granic swobodnej oceny dowodów, wyznaczonych przez ustawodawcę w ramach tej regulacji, poprzez uznanie, że w świetle zebranych w niniejszej sprawie dowodów brak było podstaw do uwzględnienia żądania pozwu.

Zasadniczą kwestią dla dokonanej w tym zakresie oceny, było przeprowadzenie wykładni woli stron, co do poczynionych przez nie uzgodnień, w ramach deklaracji złożonej przez powoda przy udzieleniu poręczenia wekslowego za zobowiązania kredytowe M. G., wynikające z umowy jaką zawarł on ze stroną pozwaną. Należy przy tym zwrócić uwagę, że uzgodnienia zawarte w tej umowie kredytowej, nie były wiążące dla T. S., gdyż nie był on jej stroną, ani też nie złożył jakiegokolwiek oświadczenia w jej ramach (k: 13 – 28). Umowa ta zawierała zapisy, odnośnie zobowiązania kredytobiorcy do uzyskania zabezpieczenia udzielonego mu kredytu min. poprzez poręczenie jego zobowiązanie wekslowego przez powoda. Ich treść niewątpliwie była mu znana, gdyż uczestniczył przy jej podpisywaniu, a ponadto zawarta przez niego w tym samym dniu ze stroną pozwaną umowa kredytowa, zawierała analogiczne zapisy, odnośnie poręczenia za jego zobowiązania z niej wynikające, przez M. G..

Przed przystąpieniem do oceny stanowiska stron odnośnie wykładni ich woli, w zakresie odnoszącym się do zaciągnięcia przez powoda zobowiązania wekslowego, jako poręczyciela zobowiązania wekslowego M. G., należy wskazać, że wydany stronie pozwanej weksel własny in blanco wraz z udzielonym na nim poręczeniem powoda, nie zawierał zapisu, z którego wynikałoby, że poręczenie to zostało ograniczone kwotowo. Mając jednakże na uwadze, że spór w ramach niniejszej sprawy prowadzony był pomiędzy poręczycielem wekslowym, a remitentem, dopuszczalnym było podnoszenie przez strony zarzutów opartych na ich stosunkach osobistych. Jedynie na marginesie można wskazać, że zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckiej z dnia 20.07.2001 r. (Dz.U.2001.100.1081 z późn. zm.), która miała zastosowanie do umowy zawartej przez stronę pozwaną z M. G. (zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12.05.2011 r. - Dz.U.2011.126.715) weksel (...) konsumenta wręczony kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę „nie na zlecenie” lub inną równoznaczną, co ma chronić zobowiązanych wekslowo przed surową odpowiedzialnością wobec nabywców weksla w drodze indosu.

Dla oceny zasadności żądania pozwu, istotną kwestią było zatem dokonanie wykładni woli stron, w zakresie odnoszącym się do poczynionych przez nie uzgodnień, w ramach złożonej przez powoda deklaracji do udzielonego przez niego poręczenia in blanco, za zobowiązania kredytowe M. G., które mogły powstać w przyszłości. Deklaracja ta została przyjęta przez stronę pozwaną wraz z wekslem, poręczonym przez powoda, bez jakichkolwiek zastrzeżeń, a zatem należy uznać, że godziła się na to, że zakres jego zobowiązania jako poręczyciela wyznaczony został w jej ramach.

Strony w toku procesu prezentowały odmienne stanowiska, co do rozumienia zawartego w niej zapisu (jak również będącego podstawą zaciągnięcia tego zobowiązania zapisu umowy kredytowej, co do ustanowionych zabezpieczeń jej należytego wykonania), że powód jako poręczyciel wekslowy odpowiada za wystawcę do czasu spłaty kredytowanego wkładu własnego.

Powód wywodził w oparciu o treść tych zapisów, że uzgodnił z pozwaną, że odpowiada do wysokości wkładu własnego M. G.. Z kolei strona pozwana twierdziła, że jego odpowiedzialność jest pełna i obejmuje całość zadłużenia kredytowego wystawcy weksla, z tym, że w momencie, w którym dokonana zostałaby spłata w zakresie wkładu własnego kredytobiorcy, poręczenie powoda by wygasło.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na stanowiska pozwanego banku, jakie prezentował w tej kwestii w korespondencji kierowanej do powoda.

Jak wynika z treści jego pisma z dnia 30.06.2010 r. wskazał, że poręczenie powoda obowiązuje do czasu spłaty kredytowanego wkładu własnego, a skoro do dnia jego sporządzenia nie została spłacona kwota 263.545 zł, to nadal stanowi ono zabezpieczenie kredytu (pismo to została sporządzone już po wypowiedzeniu umowy kredytowej M. G.). Z kolei w piśmie z dnia 6.10.2010 r. (k: 34) wskazując, że przedmiotowe poręczenie obowiązuje do czasu spłaty kredytowanego wkładu finansowego w wysokości 263.545 zł, jednocześnie podniósł, że tylko w przypadku spłaty tej kwoty w okresie obowiązywania umowy kredytowej, powód byłby zwolniony ze spłaty wierzytelności.

Jak wskazano już wyżej postanowienia tej umowy kredytowej, nie były wiążące dla powoda, gdyż nie był jej stroną. Z kolei w ramach deklaracji umownej brak jest zapisów, które wskazywałyby na to, że sporna klauzula staje się nieaktualną, w wypadku wypowiedzenia tej umowy. Już jedynie na marginesie należy wskazać, że ani z treści tej umowy, ani też z załączników stanowiących jej integralną część, nie wynika bynajmniej, że jej wypowiedzenie, na skutek powstałych zaległości w spłacie rat kredytu, czyniłoby nieaktualnymi uzgodnienia stron niniejszego procesu (w zakresie objętym treścią deklaracji wekslowej), odnośnie udzielonego poręczenia „do czasu spłaty kredytu własnego”.

Tym samym w ocenie Sądu Apelacyjnego, poczynione przez strony uzgodnienia na etapie udzielania poręczenia wekslowego przez powoda, pozostawały aktualnymi również, po wypowiedzeniu umowy kredytowej M. G..

Dokonując wykładni woli stron, składających oświadczenia w tym przedmiocie, w oparciu o regulację wynikającą z art. 65 k.c., w pierwszym rzędzie należy zwrócić uwagę na literalne brzmienie spornego zapisu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, za wykraczające poza granicę swobodnej oceny dowodów, należy uznać stanowisko Sądu Okręgowego, że z jego treści wynika,

że zawiera on jedynie cezurę czasową, odnoszącą się do odpowiedzialności wekslowej powoda, która miałaby jednakże nie podlegać ograniczeniu kwotowemu. Zwrócić należy uwagę, że mimo użycia słów, iż powód jako poręczyciel wystawcy odpowiada „do czasu” spłaty kredytowanego wkładu własnego, w istocie nie czas realizacji tego zobowiązania ma tutaj podstawowe znaczenie, w szczególności,

że brak jest jakiegokolwiek odniesienia, co do tego, kiedy taka wpłata miałaby być dokonana. Istotnym było natomiast to, że po spłacie kwoty obejmującej wkład własny kredytobiorcy, zobowiązanie powoda jako poręczyciela miało wygasnąć.

Na skutek związany z realizacją tej wpłaty, oprócz powoda, wskazywała również strona pozwana w/w kierowanej do niego korespondencji, jak również zeznające w charakterze świadków L. L. – M. oraz M. S., które zajmowały się z ramienia banku udzieleniem kredytu zarówno powodowi jak

i M. G.. Za pozbawiony logicznego uzasadnienia należy uznać twierdzenia strony pozwanej, które Sąd Okręgowy uznał za uzasadnione, że powód miałby odpowiadać za zobowiązania kredytowe M. G. w pełnym zakresie, jednakże po spłacie kwoty 263.545 zł, ustałyby skutki udzielonego przez niego poręczenia.

Skoro realizacja zobowiązania kredytowego w zakresie odnoszącym się do wkładu własnego M. G. powodować miała wygaśnięcie jego poręczenia, nie mógł on odpowiadać w tym charakterze, co do pozostałego zadłużenia kredytobiorcy wynikającego z przedmiotowej umowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przeciwko tej wykładni nie przemawia wbrew ocenie Sądu Okręgowego to, że powód w piśmie, w którym podjął próbę uchylecia się od skutków prawnych złożonego przez siebie oświadczenia o poręczeniu zobowiązań kredytowych M. G. (k: 90), nie wskazał, że jego odpowiedzialność jest ograniczona do kwoty odpowiadającej wkładowi własnemu ustalonego umową. Pismo to wystosował w odpowiedzi na wezwanie strony pozwanej do zapłaty zobowiązań kredytowych M. G. w pełnej wysokości, a z jego treści wynika, że zmierzał on tą drogą do uniknięcia płatności na jej rzecz w jakimkolwiek zakresie. W jego treści podniósł zarzut (z którego później

się wycofał), że pozostał w błędnym przekonaniu, że podpisuje dokumenty dotyczące jego umowy kredytowej. Brak jest natomiast w nim odniesienia do zakresu jego odpowiedzialności, w związku z udzielonym przez niego poręczeniem wekslowym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak jest również podstaw do uznania, że o zakresie zobowiązań powoda w tym zakresie, świadczyć miałyby cel ustanowienia tego zabezpieczenia. Zwrócić należy uwagę, że poręczenie wekslowe powoda, miało stanowić jedno z szeregu zabezpieczeń ustanowionych w ramach §4 umowy oraz §6 ust. 4. W ramach zabezpieczeń docelowych, jedynie zapis odnośnie tego sposobu zabezpieczenia odwoływał się do spłaty wkładu finansowego kredytobiorcy.

Jak trafnie wskazał apelujący, mając na uwadze, że strona pozwana, w ramach umów kredytowych jak i umów odnoszących się do ustanowienia zabezpieczeń ich należytego wykonania, działa jako profesjonalista, natomiast powód występował w nich w roli konsumenta, ich zapisy (których to bank był projektodawcą) winny być precyzyjne, a wszelkie uzasadnione wątpliwości na tle ich wykładni, nie powinny obciążać jego osoby, jako słabszej strony tego stosunku.

W oparciu o powyższe ustalenia, w ocenie Sądu Apelacyjnego, należało uznać, że wolą powoda było udzielenie poręczenia wekslowego, za zobowiązania M. G., do wysokości jego wkładu własnego i znalazło to odzwierciedlenie, w treści podpisanej przez niego deklaracji wekslowej oraz treści umowy kredytowej, w związku z którą to poręczenie zostało udzielone. Również strona pozwana, zawierając w tych dokumentach zapisy, które odbiegały od przyjętych przez nią standardów w tego typu umowach, godziła się na to, że poręczenie to będzie ograniczone kwotowo do poziomu wkładu własnego kredytobiorcy, bowiem jego spłata w tym zakresie miała powodować wygaśnięcie zobowiązania powoda.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że skoro zobowiązanie to wynikało wyłącznie z poręczenia wekslowego, udzielonego na wekslu in blanco, dochodzenie wobec niego roszczeń z tego tytułu może mieć miejsce, gdy został on uzupełniony o cechy stanowiące o jego ważności, o których mowa w art. 101 Prawa wekslowego.

W toku niniejszego sporu, nie został przedstawiony oryginał weksla, z którego wynikałoby zobowiązanie jego wystawcy, a w konsekwencji zobowiązanie powoda jako jego poręczyciela. Wraz z odpowiedzią na pozew strona pozwana przedłożyła jedynie kserokopię wręzonego jej przez wystawcę weksla in blanco, przed jego wypełnieniem, potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez jej pełnomocnika procesowego w dacie 4.03.2011 r. Twierdziła przy tym, że stanowi on dowód,

że odpowiedzialność powoda z niego wynikająca, nie ogranicza się do kwoty 263.545 zł. (k: 92,93, k: 61). Podniosła również, że pismem z dnia 8.02.2010 r. wezwała go, jako poręczyciela do jego wykupienia na łączną kwotę 940.965,76 zł.

(k: 59, 29). Odnosząc się do treści tego pisma należy zwrócić uwagę, że mowa jest w nim o zamiarze wypełnienia tego weksla, którego płatność miałyby przyspaść na dzień 12.07.2010 r., a zatem brak jest podstaw do uznania, że obejmowało ono wezwania do jego wykupu, skoro nie został on do tego momentu uzupełniony.

Mimo tego, że w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy brak jest podstaw do dokonania oceny, czy roszczenia strony pozwanej wobec powoda jako poręczyciela wekslowego są wymagalne, a jeżeli tak to w jakim zakresie (brak dowodów, że weksel został wypełniony, a następnie przedstawiony do jego wykupu w miejscu płatności), nie stało to jednakże na przeszkodzie dokonaniu oceny, odnośnie żądania ustalenia, że górna granica tej odpowiedzialności, wyznaczona w ramach złożonej przez niego deklaracji wekslowej, zamyka się kwotą 263.545 zł.

Uznając za w pełni trafne stanowisko Sądu Okręgowego, co do posiadania przez powoda interesu prawnego w żądaniu dokonania ustalenia, w zakresie

objętym pozewem, jednakże podzielając stanowisko apelującego, co do błędnego rozstrzygnięcia odnośnie jego zasadności, w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak w pkt. I.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w zakresie obejmującym ich rozliczenie między powodem, jako wygrywającym proces i stroną pozwaną, która go przegrała, znajduje podstawy, w odniesieniu do postępowania przed

Sądem I Instancji w art. 98 k.p.c. w zw. z w zw. z § 6 pkt 7 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...), natomiast do postępowania przed Sądem Apelacyjnym, w art. w art. 98 k.p.c.

w zw. z art. 391 ust. 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 w/w rozp. (pkt. II)

Mając na uwadze, że powód został zwolniony od kosztów sądowych w kwocie ponad 5.000 zł, obowiązkiem ich pokrycia w pozostałej części (brakująca opłata

od pozwu oraz opłata od apelacji), została obciążona strona pozwana, w oparciu

o art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

w zw. z art. 98 k.p.c. (pkt. III wyroku).

MW